

Levitacija, nostalgija, beskraj...

Boris Toman

U posljednjih desetak godina istarska likovna scena doživljava svoj veliki uspon. Teško je u svemu tome zaobići ime labinskog slikara Vinka Šaine, čovjeka koji je znao sve ono o čemu su drugi tek prikriveno maštali pretvoriti u stvarnost. Snaga volje ali i vizija, energija koja je usmjerena na prave stvari i vrijednosti, mogu se prepoznati ne samo u golim činjenicama iz autorove biografije, ili u detaljima graditeljske baštine labinske umjetničke republike, već je sve to, na isti način i s istom mjerom autentičnosti, prisutno u njegovim slikarskim kozmogonijama, krajolicima s ikarovskom perspektivom vedrog i nostalgičnoga beskraja, koji se širi u sveudilj i u nedogled kao jasna i otvorena vizija čovjekove malenkosti i privremenosti na šarenom slikarskom globusu, između vječnosti i povijesnoga trajanja. Ako parola „čovjek je stil“ ima u današnje vrijeme još uvijek neki smisao ili težinu, onda ona u slučaju Vinka Šaine nalazi svoje puno pokriće. Pa ipak, Šainin stil, koliko god bio iskovan do nultog stupnja prepoznatljivosti, na koje više ne može biti riječi o zabuni ili nesporazumu, ne označava ni u kom slučaju pripadnost nekoj određenoj umjetničkoj vrsti ili slikarskom redu. Njegovo slikarstvo, ako ga uopće želimo definirati, dodiruje vrlo različita područja i slojeve estetskog iskustva, iako se u svojim osnovnim potezima oslanja na tradiciju lirskog i apstraktnog krajolika. U njemu možemo paralelno prepoznati i elemente metafizike i nadrealizma, ali isto tako i jednu likovnu sintaksu koja je posve neuobičajena za takvu vrstu nadahnuća, sintaksu koja je prije svega građena na elementima apstraktnog, prvenstveno gestualnog slikarstva. Šainin je, dakle, oblikovni postupak sasvim suprotan svemu onome što spada u okvir takozvanoga posljednjeg naturalizma. On ne apstrahira zbilju, već obrnuto, konkretizira apstrakciju pretvarajući njezine osnovne morfeme, dakle, mrlju, potez i gestu, u tragove jedne ultrakozmičke i halucinantne vizije. Letimične asocijacije na Glihino slikarstvo ubrzo se rasplinjuju i nestaju. Gliha je gradio svoje slikarstvo na kaligrafiji tla i tragovima povijesti kao ljudskog vremena. Šaina to čini iz nutrine vlastita bića, kao egzaltirani panteist koji prirodu osjeća kao univerzalnu i transcendentnu vrijednost, izvan mjernih jedinica vremena i prostora i uske logike ljudskih interesa, dakle, više u kategorijama vječnosti nego povijesnog vremena. Zbog toga su njegove slike daleko bliže kinematičkim vizijama galaktičke pustoši i beskraja, primjerice, kadrovima iz Kubrickove *Odiseje u svemiru*, negoli slojevitim i ritmičkim mikrostrukturama mediteranskog tla i podneblja.

Šainini krajolici nisu činjenice vidljive realnosti, oni nastaju u trenutku samoga stvaranja.

Slikar kao da na svojim slikama pokušava naći neku vrstu mitskog krajolika kroz koji je povijest prohujala kao neka vrsta kratkotrajne i bljeskovite nesreće, ostavivši iza sebe samo čiste vizure vode, neba i zemlje.

To je pretpovijesni ili možda postpovijesni pejzaž bez onih bolesnih kieferovskih tragova koji na njegovoj površini otvaraju duboke i bolne rane. Stoga nije neobično što s njegovim slikama putujemo bez nekog određenog plana i obveznog cilja, posve rasterećeni one narativne i kartografske pedanterije koja umanjuje napetost i neizvjesnost putovanja. Konačno ni sam cilj njegova puta nije ograničen na poznata i već viđena mjesta, na puki zbroj omiljenih i zavičajnih vizura koje učvršćuju pamćenje ili pak potiču strast za raspoznavanjem ili bučnim odobravanjem slikareve uvjerljivosti i vještine. U tom smislu ovdje ne postoji ni vrijeme neophodno za jednu temeljitu analizu i meditaciju, postoji samo trenutak odluke i želje za putovanjem.

Stanice su toga neobičnog i egzotičnog puta čas surove i rastegnute hridi Ognjene Zemlje, pa onda ledena pustoš Antarktike, potom dolina faraona, lunarni i pustinjski predjeli s modrim

ovalima vode koja isparava na vrelini pustinjskog sunca, sa žutim trakama svjetlosti koja se širi iznad horizonta kao znak neke više i metafizičke prisutnosti. Iza tih krajolika uvijek u osnovi prosijava neoromantičarski i mistični osjećaj uzvišenosti i jedinstva, osjećaj pomirenja čovjeka i prirode, Boga i čovjeka.

Između kasparovske tišine napuštenih mjesta i nostalgичnog beskraja, te mahnite turnerovske siline vodenih bespuća, Šaina nas svojim slikarstvom uvodi u krajolik koji je posve imaginaran i nestvaran, koji čak i svojim povišenim očištem stvara osjećaj ugodnog lebdenja i levitacije. Pritom se tečnost njegova poteza i impulsivnost geste razvija neusiljeno i gotovo bez ograničenja. Kao da rubovi ne postoje, slika se širi i zatvara nas u vlastiti prostor, elastičan i tekući, sastavljen od blagog i umirujućeg ritma horizontala koje pulsiraju u modrim slojevima različite gustoće.

Široke i smirene površine vode i neba ponekad se stapaju jedna u drugu ili ostaju presječene oštrom linijom horizonta. Šainina dramaturgija uvijek je umjerena, bez snažnih i preekspresioniranih poteza koji bi mogli odvući vašu pažnju u jednom sasvim drugačijem smjeru. Nema kod njega onih predimenzioniranih planova, one razigrane i neumjerene slojevitosti koja korak po korak uvlači pogled u unutrašnjost slike. Pa čak ni njegova gestualnost ne izgleda nam više tako ekskluzivna i silno dramatična. Naprotiv, ovdje sve izgleda pomireno u blagim i diskretnim sfumaturama obojenog polja kroz koja se munjevito poput bljeska širi i rasipa kaligrafski ritam njegova rukopisa kao kratkotrajni trag postojanja izgubljen u vremenu i prostoru.

Na kraju ostaje samo beskraj, nostalgija, levitacija...

Rijeka, lipanj 2000.